

 <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2025-2-40-48>

 <https://orcid.org/0000-0003-3214-7675>

ДЕСЯТОВ Тимофій

доктор педагогічних наук, професор,
професор катедри освітнього менеджменту, артменеджменту і соціальної роботи,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: desyatov50@ukr.net

 <https://orcid.org/0000-0002-2777-6568>

БАРДАДИМ Олег

викладач катедри освітнього менеджменту, артменеджменту і соціальної роботи,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: bardadym.oleh520@vu.cdu.edu.ua

УДК 378.014.3:005.6(100+477)(045)

**ПРАКТИКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ
ТА В УКРАЇНІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ**

Проаналізовано прогресивний досвід формування національної політики освітніх послуг та забезпечення якості вищої освіти в країнах лідерів міжнародного освітнього ринку, Німеччині, США, Австрії.

Простежено шляхи запровадження політики щодо забезпечення якості та стратегічного управління у вищій освіті цих країн.

Акцентовано увагу на інтеграції теоретичних знань та практичних навичок, а також на методах моніторингу навчальних досягнень студентів.

Проведено порівняльний аналіз, який підкреслює значущість та потребу у застосуванні позитивного міжнародного досвіду в українській освітній системі.

Визначено перспективні напрямки подальших освітніх досліджень та програми підготовки фахівців у закладах вищої освіти України.

Ключові слова: *якість освіти; вища освіта; макро і мікроменеджмент; стратегічне управління; акредитація; сертифікація; управління якістю; реструктуризація; стандартизація; глобалізація; мобільність; європейська рамка; автономія.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Міжнародний досвід з питань покращення якості освітніх послуг за останні двадцять років сприяв «формуванню державної політики розвинутих країн світу, передусім США, Німеччини та Австрії» (Авшенюк, 2012). Це пояснюється тим, що підготовка фахівців високої кваліфікації стає одним із найважливіших факторів розвитку економіки, оскільки високий рівень кваліфікації економічно активної частини населення стимулює створенню умов для реалізації геополітичних і економічних інтересів країн; прагнення до модернізації вищої освіти, що спонукає уряди «реформувати систему підготовки фахівців з урахуванням вимог світового ринку праці, підвищувати якість навчання у закладах вищої освіти, розробляти нові навчальні програми і курси, що забезпечує підготовку випускників до роботи в умовах глобальної економіки і перетворення національних університетів у міжнародні науково-освітні комплекси» (Авшенюк, 2012). Враховуючи вище зазначене слід відмітити, що уряди розвинених країн фокусуються на створенні сприятливих умов для набуття кваліфікаційного рівня (Кремень, 2015; Кремень, 2006; Сисоєва, Соколова, 2016). Ця підтримка спрямована на зміцнення університетських систем та забезпечення якісної підготовки конкурентоздатних фахівців.

Отже, використання досвіду провідних країн таких, як США, Німеччини та Австрії дає змогу українським університетам перейти від навчальних програм, орієнтованих на викладача, до програм, спрямованих на студента. У даному контексті важливу роль відіграє стратегія сфокусована на вдосконалення механізмів досягнення очікуваних результатів. Проблема підготовки компетентних фахівців та розвинутих особистостей «нині є надзвичайно актуальною», оскільки в ЄС активно запроваджують концептуальні засади формування Єдиного європейського освітнього простору, шляхом запровадження компетентнісного підходу. Потрібно відзначити, що ці підходи активно поширюються й в освітньому просторі України, обговорюється й реалізується в системі вищої післядипломної освіти.

Формування мети статті. Таким чином, із академічної точки зору, Україна має фундаментальну можливість підвищити свою конкурентоспроможність на світовому ринку освітніх послуг і значно покращити якість людського капіталу. Однак недостатня оцінка експорту освітніх послуг, міжнародних освітніх і наукових орієнтирів, відсутність цілеспрямованої державної політики ускладнює диверсифікацію освітніх послуг й стримує розширення академічної співпраці з іноземними студентами та науковцями з інших регіонів (Авшенюк et al., 2022). Тому вкрай важливо всебічно проаналізувати передовий досвід формування національної політики у сфері експорту освітніх послуг та розвитку міжнародної вищої освіти в країнах-лідерах міжнародної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Реалізація завдань державної політики України у сфері реформування освіти здійснюється в контексті її намірів щодо входження в європейський освітній простір (Десятов, Бардадим, 2024). Заплановані зміни, які активно впроваджуються у діяльності всіх освітніх сфер, у першу чергу, мають стосуватися перебудови вищої освіти. Зважаючи на те, що вища освіта є найважливішим фактором «впливу на розвиток усіх сфер суспільного життя та закладає фундамент його майбутнього» (Хоружа, Братко, 2018) проблема наукового забезпечення цього процесу у всі часи знаходилася в полі уваги зарубіжних та вітчизняних вчених: П.Г. Альтбах, Дж.У. Бауер, Т.П. Вільчак, В. Кремень, П. Саух, Н. Авшенюк, С. Сисоєва, Л. Пуховська, Н.Батченко та ін.

Слід зазначити, що «підвищення якості освіти як основної мети освітньої реформи є недосяжним без постійної модернізації, переоцінки внутрішньої адміністративної ієрархії закладу, підготовки управлінських кадрів, а також макро- та мікроменеджменту якості» (Десятов, 2022).

У цьому контексті нами простежено запровадження політики й практики забезпечення якості та стратегічного управління у вищій освіті США й Європі. Загалом, нами зосереджено увагу на Німеччині та Австрії, з метою виявлення спільних та відмінних рис, а також адаптацію досвіду в українські ЗВО (Кузнецова, 2014; Pukhovska, 2018).

Ідея забезпечення якості в Сполучених Штатах бере свій початок з утворення органів акредитації. Найстаріша з шести регіональних акредитаційних асоціацій була заснована ще в 1880-х роках (Higher Education Accreditation, 2013; Саух, 2012). Всі акредитаційні асоціації ЗВО і коледжів

функціонували добровільно. Не зважаючи на це, їхні рішення щодо акредитації навчальних закладів впливали на рівень федерального фінансування (Brittingham, 2009). Функціонували також десятки інших спеціалізованих і професійних акредитаційних асоціацій, які акредитували програми в окремих галузях. Наприклад, акредитацію в галузі інженерії та технологій здійснює Рада з акредитації інженерних програм, тоді як сертифікаційні функції в цих сферах також виконують відповідні державні установи (Engineering Programme Accreditation Standard, 2024; Ховрич, 2024). Таким чином, забезпечення якості освіти в США запроваджувалась як саморегулююча функція, організована неурядовими асоціаціями.

У 1980-х роках у вищій освіті США почали впроваджувати механізми забезпечення якості на рівні штатів (Williams, 2015). Найяскравішим і широковідомим прикладом державних ініціатив щодо забезпечення якості є модель, орієнтована на результати акредитації закладів вищої освіти, яка була запроваджена в Теннессі у 1979 році. У наступні роки ця модель вдосконалювалася щонайменше чотири рази. Проте протягом останньої чверті ХХ століття державні органи управління освітою планували заходи щодо якості навчання студентів і якості програм у контексті розподілу ресурсів (Rhoades, Sporn, 2002). Заклади вищої освіти повинні були продемонструвати свою підзвітність у використанні державних коштів. Тобто внутрішній розподіл ресурсів залежав від оцінювання та результатів акредитації закладу вищої освіти. У США управління якістю вищої освіти з'явилася в 1991 році у вигляді концепції Total Quality Management (Huliatunisa et al., 2021) про впровадження системи TQM/CQI (Rhoades, Sporn, 2002). За дослідженнями американських вчених Альтбаха та Салмі з 1988 по 1995 роки частка закладів вищої освіти, залучених до оцінювання шляхом акредитації, зросла з 55 до 94% (Altbach, Salmi, 2011). Як свідчить аналіз (Altbach, Salmi, 2011), акцент на якість був очевидним у результаті реалізації стратегічного управління та завдяки вдосконаленню системи вищої освіти, розробці та імплементації нових механізмів забезпечення якості, а також стратегічному плануванню та розширенню практик забезпечення якості.

У 2010 році президент США Б. Обама ініціював реформу освіти, зосереджену на забезпеченні високих стандартів через федеральний нагляд та підтримку урядом стандартів акредитації, що сприяло проведенню реформ. Окремим напрямом стало

впровадження стандартизації показників успішності здобувачів освіти (The State of Education in 2025; Agency for quality assurance Austria, 2008). Незважаючи на дискусійний характер реформи, вона стала початком створення положень щодо підготовки фахівців із урахуванням змін у суспільстві та попиту на сучасні технології навчання.

Отже, американська система вищої освіти зазнала значних змін, зокрема у зв'язку з суперечностями між традиційними методами навчання та вимогами до інновацій, викликами, пов'язаними з мультикультурним підходом у навчальному процесі, а також необхідністю розвитку нових підходів до організації освіти.

Тенденції, пов'язані з глобалізацією, модернізмом і прагматизмом, створюють нові можливості для вдосконалення системи вищої освіти, підготовки та розвитку демократичного і критичного мислення у студентів та науково-педагогічних працівників (Stoops, Parsons, 2024).

Аналіз науково-педагогічної літератури (Бардадим, 2021; Bardadym, 2024; Авшенюк et al, 2022; Десятов, Бардадим, 2024; Бутіна, 2024; Батечко, 2017) свідчить про важливість організаційно-структурних і змістовно-процесуальних змін, що сприяють розвитку системи підготовки фахівців. Таким чином, тенденції розвитку вищої освіти США відображають глобальні зміни, що відбуваються в політиці, суспільстві і культурі, акцентуючи увагу на гуманізмі, інклюзивності та демократії. Корегування освітніх програм і їхнє адаптування до нових соціальних і культурних умов, поєднання теорії і практики, а також упровадження сучасних технологій підготовки фахівців стають основними складовими реформи вищої освіти.

З метою порівняння освітніх систем України та США варто звернути увагу на такі аспекти «як рівень централізації управління, типи закладів, зміст навчальних програм, фінансування закладів вищої освіти та студентів» (Губанова, 2018).

В Україні система управління вищою освітою має «високий рівень централізації» (Нетребенко, 2023). Діяльність більшості закладів вищої освіти регламентується єдиними нормами, стандартами та програмами. Ця централізована система управління була запроваджена в результаті освітньої реформи, що відбулася в період 1992–1995 років. Серед досягнень цього періоду варто зазначити розробку та затвердження Державної програми «Освіта. Україна ХХІ століття», що досі залишається основою для реформування освіти. У той час як американська система вищої освіти

є дуже децентралізованою. Її функціонування визначається штатами, кожен з яких має власну організаційну та адміністративну структуру. Нагайд за освітніми процесами та установами здійснюють координаційні ради (Нетребенко, 2023; Хомишин, 2017). Хоча конкретні повноваження та функції цих рад відрізняються в різних штатах. Якість освіти оцінюється через процедуру акредитації. В Україні, в умовах централізованої системи управління, реформи вищої освіти переважно ініціюються на рівні центрального органу управління МОН і часто набувають форми ситуативних або разових кампаній (Стойка, 2017; Пилипчук, Данніков, 2009). Такий підхід має кілька недоліків, зокрема обмежену гнучкість і непередбачуваність впровадження змін. Однак серед переваг можна виділити ретельну підготовку реформ, зокрема теоретичне дослідження проблеми, проведення експериментів та використання уже перевіреного досвіду. Вища освіта в Україні та США представлена різними типами навчальних закладів. В Україні діють університети (класичні та спеціалізовані – технічні, технологічні, економічні, педагогічні, медичні, сільськогосподарські тощо), академії, інститути, консерваторії, коледжі, технікуми та професійно-технічні училища (Про вищу освіту, 2014). На противагу цьому, у Сполучених Штатах домінують університети, коледжі та спеціалізовані інститути.

У системі вищої освіти України традиційно використовується денна, вечірня та заочна форми навчання (Ховрич, 2024). Набагато менш популярними є екстернатна форма, а також залишається нерозвинутою дистанційна форма навчання (Бутіна, 2024). В США, навпаки, дистанційне навчання є найпопулярнішою формою (Distance learning has been part, 2020), особливо через його низьку вартість, зручність, доступність та комфортність освітнього середовища (Пономаренко, Палюх, 2021, 2021; Ілійчук, 2021).

Ще однією суттєвою відмінністю американської системи вищої освіти є попит випускників. У США спостерігається більш збалансоване співвідношення між підготовкою фахівців та їх працевлаштуванням, що дозволяє університетам ефективно адаптувати навчальні програми до потреб різних галузей. В Україні ж існують диспропорції в освітній сфері, пов'язані з недостатньою пристосованістю вищої освіти до економічних викликів, а також з труднощами в прогнозуванні таких потреб у

період структурних змін в економіці (Хомишин, 2017). Проте існує певна спільність між системами вищої освіти України та США, що свідчить про високі темпи інтеграції національної освітньої системи до світової (Антонюк, 2021). У європейських університетах також функціонує система забезпечення якості вищої освіти, де особлива увага приділяється забезпеченню якості, що гарантує підготовку кваліфікованих фахівців. У Німеччині та Австрії, система забезпечення якості освіти тісно пов'язана із акредитацією та сертифікацією, що є важливим фактором для забезпечення якості вищої освіти (Baumann, Krücken, 2019).

Співпраця і мобільність студентів і НПП університету реалізуються завдяки програмам ERASMUS та SOCRATES.

Болонський процес та Болонська декларація також вплинули на формування Європейської мережі забезпечення якості вищої освіти (ENQA). Починаючи з Сорбонської декларації у травні 1998 року, Європа прагнула гармонізувати освіту, інституційні й програмні ресурси для підтримки розвитку європейського освітнього простору. Щодо Болонської декларації, у вересні 1999 року, Європейська рада офіційно рекомендувала впровадити механізми забезпечення якості вищої освіти. Це втілювалось у створенні Європейської мережі забезпечення якості вищої освіти (ENQA) (Ващук, Луговий, 2021). Послуги цієї мережі для її членів в основному включають обмін інформацією через інформаційні бюлетені, вебсайти, та спеціальні семінари та консультативну підтримку, а також спеціальні проекти

Аналізуючи систему забезпечення якості вищої освіти Німеччини та Австрії, очевидним є вплив політичних та економічних факторів континентальної Європи, яка впливає на адаптацію вищої освіти цих країн до загальноєвропейської моделі. Проте у процесі реформи вищої освіти Німеччини американські моделі не залишилися без уваги, які використовувалися при розробки механізму забезпечення якості вищої освіти (Neumeuer, 2025).

Основними учасниками процесу реформування вищої освіти Німеччини є: Конференція ректорів (Guidelines for ENQA agency, 2021) та Центр розвитку вищої освіти (Friedrich, 2020). При цьому вдосконалення системи вищої освіти відбувалося за принципами «сучасного державного менеджменту управління» (NPM) та з врахуванням корпоративних управлінських моделей США та теорій лідерства. «Новий

державний менеджмент» (NPM) застосовується у вищій освіті, який передбачає посилення ринкової орієнтації та конкуренцію між закладами вищої освіти, співпрацю з приватним сектором, децентралізацію, з більшою свободою як для науково-педагогічних працівників, так і структурних підрозділів закладів вищої освіти (Indahsari, Raharja, 2020). У рамках стратегії розвитку педагогічної освіти варто відзначити позитивний досвід Німеччини, як однієї з найбільш розвинутих країн Європейського Союзу, зокрема в аспекті підготовки педагогічних кадрів. Інтерес до системи вищої педагогічної освіти в Німеччині обумовлений низкою факторів: наявністю історичних традицій в освітній сфері, що дозволяє Німеччині відігравати провідну роль у світовій науці та освіті через її відкритість та інтегрованість в європейський простір, а також у формуванні європейського простору вищої освіти (Higher education accreditation, 2013). Крім того, Німеччина володіє значним досвідом у підготовці фахівців у сфері соціокультурної діяльності.

Сучасний етап розвитку педагогічної освіти в Німеччині характеризується застосуванням практико-орієнтованого підходу до змісту навчання, що підкреслює професійну орієнтацію освіти. Професійна орієнтація є основою моделі підготовки вчителів, яка орієнтується на навчання, що потребує сучасних навичок і здатностей, які є необхідними для роботи в освітньому секторі. Основою фахової підготовки в німецьких університетах виступає Федеральний закон про вищу освіту. Цей загальнодержавний акт формулює ключові принципи та орієнтири, що стосуються організації та функціонування закладів вищої освіти. Земельні закони про вищу освіту, що діють у кожній федеральній землі, уточнюють положення федерального закону. Зокрема, закони земель про підготовку вчителів чітко регламентують параметри педагогічної освіти, включаючи первинну підготовку майбутніх фахівців. У цих нормативно-правових актах детально висвітлюються ключові етапи підготовки викладачів професійної освіти в Німеччині, з особливим акцентом на організаційно-педагогічні аспекти університетського навчання, практику в школах, стажуванні, а також можливості безперервного навчання після завершення аспірантури та подальшого професійного зростання.

В Австрії зміст реформи майже такий же, як і в Німеччині. Застосовані моделі практично ідентичні. Правовий мандат 1993 року ввів концепцію «реформованого управління» (Austria reforms in higher edu-

cation, 2025; Friedrich, 2020). Незважаючи на те, що окремі політики висловлювали незадоволення щодо запровадження бізнес-моделей управління вищою освітою, реформа сприяла дерегуляції, децентралізації, ефективному менеджменту, гнучкості в бюджетних і кадрових питаннях, кращому розподілу відповідальності та посиленню лідерства, реалізації нових механізмів контролю за якістю та командне управління університетами. Сучасна реформа вищої освіти в Австрії базується на поєднанні моделей бізнесу та досвіду університетів США (Higher Education in Austria, 2004).

Останні реформи проходять у руслі освітньої політики Австрії, що базується на ідеях, які були успішно впроваджені в США. У «Білій книзі» про вищу освіту в Австрії міністр освіти наголосив на позитивних кейсах освітньої реформи у США, що підкреслюють важливість фінансової автономії для університетів.

Під впливом глобальних тенденцій, Україна окреслила нову стратегію реформування освіти. Її основна мета – гарантування рівного доступу до високоякісної освіти та організація науково-аналітичного забезпечення управлінських рішень. Разом з тим, для реалізації цієї стратегії необхідна підтримка сучасних механізмів, що дозволять вимірювати якість освіти, виявляти фактори впливу, оцінювати ефективність освітніх реформ та державних програм (Василюк, Дей, 2019; Graham et al., 2005). Отже, у Національній Доктрині розвитку освіти України було проголошено створення системи моніторингу освітнього процесу та ефективності управління освітою.

Пріоритетом державної освітньої політики України у сфері вищої освіти є створення і функціонування відповідних систем, інструментів та засобів, які спільно забезпечуватимуть досягнення соціально-значущих результатів в управлінні системою вищої освіти.

Висновки та результати дослідження.

Підсумовуючи зазначене, нами сформульовано кілька важливих висновків. Зарубіжний досвід забезпечення якості освіти й стратегічного управління в США, в Європі та Україні обумовлено політичними, економічними змінами, які вимагають більшої підзвітності суб'єктів державного сектору та моделювання практики управління державним сектором на основі моделей приватного сектора. Проте, підходи до прогресивного контексту відрізняються в США, Європі та Україні. Як свідчить наш аналіз, існують напрями обміну досвідом між країнами в сфері якості освіти.

У Європі спостерігається значна кількість запозичень американських моделей, в Україні – європейських моделей.

Але якщо в США система вищої освіти орієнтована спочатку на ринок, а потім на урядовий рівень, то в Європі це відбувається більше на національному рівні. В Україні цей процес відбувається від національної системи та уряду до національної системи вищої освіти.

Таким чином, досвід США та Європи в питанні забезпечення якості освіти відрізняється за підходами та моделями, однак у всіх вищезгаданих системах освіти існує єдина мета – підвищення якості. Проте згідно з порівняльним аналізом, у кожній системі з якості є спільні ознаки між системами вищої освіти Європи, США, та України, що є свідченням про високі темпи інтеграції національної системи вищої освіти до світової.

Перспективи подальших досліджень.

Подальшого вивчення заслуговує стратегія забезпечення якості у вищій освіті провідних країн світу, досвід практичної реалізації цієї стратегії, що надає змогу Україні інтегруватися в європейський освітній простір.

Список бібліографічних посилань

- Авшенюк et al., 2022 – Авшенюк, Н., Дяченко, Л., Постригач, Н., Огієнко, О. І., Пазюра, Н.В. (2022). Забезпечення якості педагогічної освіти у зарубіжних країнах. Київ: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Язюна НАПН України. 373 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733665> [in Ukr.].
- Авшенюк, 2012 – Авшенюк, Н. (2012). Особливості розвитку транснаціональної вищої освіти в Австралії наприкінці ХХ – початку ХХІ століть. Порівняльна професійна педагогіка, 2: 126–134.
- Антонюк, 2021 – Антонюк, В. (2021). Інтеграція вищої освіти України в європейський освітній простір для розвитку людського капіталу. Журнал європейської економіки, 20(3): 573–595.
- Бардадим, 2021 – Бардадим, О. (2021). Роль цифрової трансформації освіти у підготовці вчителів природничого напрямку. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогічні науки, (1): 101–107. URL: <https://ped-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/4178>.
- Батечко, 2017 – Батечко, Н. (2017). Управління якістю в сфері вищої освіти: методологічний аспект. Освітологія, 6: 156–162. Doi: <https://doi.org/10.28925/2226-3012.2017.6.156162>
- Бутіна, 2024 – Бутіна, А. (2024). Сучасні переваги та проблеми дистанційного навчання. Modern research in science and education: The 12th International scientific and practical conference. (July 25–27, 2024). VoScience Publisher. 123 p.
- Василюк, Дей, 2019 – Василюк, А., Дей, М. (2019). Якість вищої освіти: теорія і практика: навчально-методичний посібник. Київ; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М. 176 с. URL: <https://surl.li/oeasuz>.
- Вашук, Луговий, 2021 – Вашук, Ф., Луговий, В. (2021). Концептуальні та правові основи формування Європейського освітнього простору: навчальний посібник. Ужгород: ЗакДУ. 486 с. (Серія «Євроінтеграція: український вимір»; Вип. 17). URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/9862/1/17.pdf>.
- Губанова, 2018 – Губанова, Т. (2018). Адміністративно-правові засади організації та функціонування коледжів: порівняльно-правове дослідження: дис. ... д-ра юр. наук. Запоріжжя. 415 с. URL: http://Ph.D.znu.edu.ua/page/dis/07_2018/Hubanova.pdf.
- Десятов, 2022 – Десятов, Т. (2022). Стратегія розвитку закладу вищої освіти в умовах політико-економічних і соціокультурних змін. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогічні науки, 1: 5–10.
- Десятов, Бардадим, 2024 – Десятов, Т., Бардадим, О. (2024). Якість освіти – ознака розвитку держави. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогічні науки, 3: 21–27. Doi: <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2024-3-21-27>.
- Лійчук 2021 – Лійчук, А. (2021). Моніторинг якості освіти: концептуальні підходи та проблеми класифікації. New pedagogical thought, 108(4): 16–19.
- Кремень, 2006 – Кремень, В. (2006). Якість освіти – основа розвитку. Урядовий кур'єр, 247: 6.
- Кремень, 2015 – Кремень, В.Г. (2015). Проблеми якості української освіти в контексті сучасних цивілізаційних змін. Європейські педагогічні студії, 5–6: 12–22.
- Кузнецова, 2014 – Кузнецова, Н. (2014). Оцінка факторів, що впливають на якість освітніх послуг в Україні. Неперервна професійна освіта: теорія і практика, 1–2: 13–19.
- Нетребенко, 2023 – Нетребенко, К. (2023). Особливості викладання фахових творчих дисциплін у вищих школах України та США. In Продюсування фільмів у 21 столітті: основні виклики: матеріали І Щорічної міжнародної наук.-практ. конф. (28–29 вересня 2023 р., Київ). С. 65–68.
- Пилипчук, Данніков, 2009 – Пилипчук, В., Данніков, О. (2009). Маркетингове забезпечення якості освітніх послуг. Маркетинг в Україні, 4: 22–28.
- Пономаренко, Палюх, 2021 – Пономаренко, Р., Палюх, В. (2021). Аналіз факторів міжнародного впливу на реформування системи освіти України. Вісник національного університету цивільного захисту України Серія «Державне управління», 2(15): 251–260.
- Про вищу освіту, 2014 – Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
- Саух, 2012 – Саух, П. (2012). Сучасна освіта: портрет без прикрас. Житомир. 382 с. URL: <https://core.ac.uk/download/12086908.pdf>.
- Сисоєва, Соколова, 2016 – Сисоєва, С., Соколова, І. (2016). Теорія і практика вищої освіти: навчальний посібник. Київ-Маріуполь. 338 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/711948/1/Sysoieva_Socolova_2016_pos..pdf.
- Стойка, 2017 – Стойка, О. (2017). Вища освіта США та України: відмінні та спільні риси. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота, 1: 280–283.
- Ховрич, 2024 – Ховрич, М. (2024). Формування професійних компетентностей майбутніх учителів технологій при вивченні дисциплін електротехнічного профілю. Вісник НУ «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, 185–186(29–30): 64–68.
- Хомишин, 2017 – Хомишин, І. (2017). Освіта і ринок праці: взаємний вплив та перетин інтересів. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право», 46(2): 47–50.

- Хоружа, Братко, 2018 – Хоружа, Л., Братко, М. (2018). Модель педагогічної освіти сучасного університету. Неперервна професійна освіта: теорія і практика, (3–4): 7–13.
- Agency for quality assurance Austria, 2008 – Agency for quality assurance and accreditation Austria (2008). Quality Audit in the European Higher Education Area. A comparison of approaches. Facultas: Vienna.
- Altbach, Salmi, 2011 – Altbach, P., Salmi, J. (2011). The road to academic excellence: The making of world-class research universities. (Directions in Development). World Bank Publications. 394 p. Doi: <https://doi.org/10.1596/978-0-8213-8805-1>
- Austria reforms in higher education, 2025 – Austria. National reforms in higher education (2025). European Commission website. URL: <https://eurymedia.ec.europa.eu/eurymedia/austria/national-reforms-higher-education>.
- Bardadym, 2024 – Bardadym, O. (2024). Types of information systems for managing an educational institution. Цифрові інновації та соціальні трансформації в освіті та професійному середовищі: матеріали наук.-практ. конф. студентів та аспірантів (28 листопада 2024 р. Київ). С. 5–9. Doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14840251>
- Baumann, Krücken, 2019 – Baumann, J., Krücken, G. (2019). Debated legitimacy: Accreditation in German higher education. Higher Education Policy, 32: 29–48.
- Brittingham, 2009 – Brittingham, B. (2009). Accreditation in the United States: How did we get to where we are? New directions for higher education, 145: 7–27. Doi: <https://doi.org/10.1002/he.331>
- Distance learning has been part, 2020 – Distance learning has been part of american culture for 100 years. Why can't we get it right? Medium. URL: <https://gen.medium.com/distance-learning-has-been-part-of-american-culture-for-almost-100-years-e3c001a05858>
- Friedrich, 2020 – Friedrich, J.-D. (2020). CHECK – Digitalisierung an deutschen Hochschulen im Sommersemester. Gütersloh, CHE. 19 S.
- Graham et al., 2005 – Graham, J.-B., Skaggs, B., & Stevens, K. (2005). Digitizing a gap: A state-wide institutional repository project. Reference Services Review, 33: 337–345. Doi: <https://doi.org/10.1108/00907320510611366>
- Guidelines for ENQA agency, 2021 – Guidelines for ENQA agency reviews (2021). In G. Dakovic and M. Kelo (Eds.). Brussels, Belgium. 40 p. URL: <https://www.enqa.eu/wp-content/uploads/ENQA-Guidelines-2021.pdf#page=5.08>
- Higher education accreditation, 2013. – Higher Education Accreditation (2013). New America. URL: <https://www.newamerica.org/post-secondary-national-policy-institute/our-blog/higher-education-accreditation/>
- Huliatunisa et al., 2021 – Huliatunisa, Y., Suhardan, D., Rasyid, S., & Sabban, I. (2021). Evaluation of the Quality of Education Services. Proceedings of the International Conference on Education, 526: 320–326. Doi: <https://doi.org/10.2991/assehr.k.210212.071>
- Indahsari, Raharja, 2020 – Indahsari, C., Raharja, S. (2020). New Public Management (NPM) as an Effort in Governance. Jurnal Manajemen Pelayanan Publik, 3: 73. Doi: <https://doi.org/10.24198/jmpp.v3i2.25342>
- Neumeyer, 2025 – Neumeyer, S. (2025). When the first degree isn't enough – rational choice and social inequality in graduate enrollment in Germany. Higher Education, 1: 1–21. Doi: <https://doi.org/10.1007/s10734-025-01426-y>
- Pukhovska, 2018 – Pukhovska, L. (2018). Theoretical Foundation of Vocational Education and Training in EU Countries. Education: Modern Discourses, 1: 63–69. Doi: <https://doi.org/10.32405/2617-3107-2018-1-7>
- Rhoades, Sporn, 2002 – Rhoades, G., Sporn, B. (2002). Quality Assurance in Europe and the U.S.: Professional and Political Economic Framing of Higher Education Policy. Higher Education, 43(3): 355–390. URL: <http://www.jstor.org/stable/3447522>
- Stoops, Parsons, 2024 – Stoops, J.A., Parsons, M.D. (2024). Accreditation in the United States: school, higher education. Education. URL: <https://education.stateuniversity.com/pages/1731/Accreditation-in-United-States.html>
- The State of Education in 2025, 2025 – The State of Education in 2025: The Future is in Trouble (2025) URL: https://cdn.prod.website-files.com/621f88db25fbf24758792dd8/6825d56c054e21c81c4098f0_URC2025%20-%20Concept%20Note%20FIN.pdf
- Wadsack, Kasparovsky, 2004 – Wadsack, I., Kasparovsky, H. (2004). Higher education in Austria. 2nd edition. Vienna: Federal Ministry of Education, Science and Culture. 65 p. URL: <https://www.eui.eu/Documents/MWP/AcademicCareers/Countries/Austria/AustriaHigherEducation.pdf>
- Williams, 2015 – Williams, J. (2015). Quality Assurance in Higher Education. The Palgrave International Handbook of Higher Education Policy and Governance. In Huisman, J., de Boer, H., Dill, D.D., Souto-Otero V. (Eds.). Springer Nature. PP. 506–525. Doi: https://doi.org/10.1007/978-1-137-45617-5_27

References

- Avsheniuk, N., Dyachenko, L., Postryhach, N., Ohienko, O., & Pazyura, N. (2022). Ensuring the quality of pedagogical education in foreign countries. Kyiv: Ivan Zyazyun Institute of Pedagogical Education and Adult Education of the NAPS of Ukraine. 373 p. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733665> [in Ukr.].
- Avsheniuk, N. (2012). Features of the development of transnational higher education in Australia at the end of the 20th – beginning of the 21st centuries. Comparative Professional Pedagogy, 2: 126–134 [in Ukr.].
- Antonyuk, V. (2021). Integration of Ukrainian higher education into the European educational space for human capital development. Journal of European Economy, 20(3): 573–595.
- Bardadym, O. (2021). The role of digital transformation of education in the training of natural science teachers. Bulletin of Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy. Series: Pedagogical Sciences, 1: 101–107. URL: <https://pedjournal.cdu.edu.ua/article/view/4178> [in Ukr.].
- Batechko, N. (2017). Quality management in higher education: methodological aspect. Osvitologiya, 6: 156–162. Doi: <https://doi.org/10.28925/2226-3012.2017.6.156162> [in Ukr.].
- Butina, L. (2024). Modern advantages and challenges of distance learning. Modern Research in Science and Education: the 12th International Scientific and Practical Conference (July 25–27, 2024). BoScience Publisher. 123 p. [in Ukr.].
- Vasilyuk, A., Dei, M. (2019). Quality of higher education: Theory and practice: Educational-methodical manual. Kyiv; Nizhyn: Publisher Lysenko M.M. <https://surl.li/oeasuz> [in Ukr.].
- Vashchuk, F., Luhovyi, V. (2021). Conceptual and legal foundations of the formation of the European educational space: Textbook. Uzhhorod: ZakSU. 486 pp. (Series "European Integration: Ukrainian Dimension"; Issue 17). URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/9862/1/17.pdf> [in Ukr.].
- Hubanova, T. (2018). Administrative and legal foundations of the organization and functioning of colleges: Comparative legal research: thesis of doctoral science dissertation in legal. Zaporizhzhya. 415 p. URL: http://Ph.D.znu.edu.ua/page/dis/07_2018/Hubanova.pdf [in Ukr.].

- Desyatov, T. (2022). Development strategy of a higher education institution amid political, economic, and sociocultural changes. *Bulletin of Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy. Series: Pedagogical Sciences*, 1: 5–10 [in Ukr.].
- Desyatov, T., Bardadym, O. (2024). Quality of education as a sign of state development. *Bulletin of Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy. Series: Pedagogical Sciences*, 3: 21–27. Doi: <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2024-3-21-27> [in Ukr.].
- Ilyichuk, L. (2021). Monitoring the quality of education: conceptual approaches and problems of classification. *New pedagogical thought*, 108(4): 16–19. [in Ukr.]
- Kremen, V. (2006). Quality of education as the basis for development. *Uriadovi Kurier*, 247: 6 [in Ukr.].
- Kremen, V.H. (2015). Problems of the quality of Ukrainian education in the context of modern civilizational changes. *European Pedagogical Studies*, 5–6: 12–22 [in Ukr.].
- Kuznetsova, N. (2014). Assessment of factors influencing the quality of educational services in Ukraine. *Continuing Professional Education: Theory and Practice*, 1–2: 13–19 [in Ukr.].
- Netrebenko, K. (2023). Features of teaching specialized creative disciplines in higher schools of Ukraine and the USA. In *Producing Films in the 21st Century: Main Challenges: Proceedings of the 1st Annual International Scientific and Practical Conference (September 28–29, 2023, Kyiv)*. Kyiv. PP. 65–68 [in Ukr.].
- Pylypchuk, Dannikov, 2009 – Pylypchuk, V., Dannikov, O. (2009). Marketing quality assurance of educational services. *Marketing in Ukraine*, 4: 22–28. [in Ukr.].
- Ponomarenko, R., Palyukh, V. (2021). Analysis of factors of international influence on the reform of the Ukrainian education system. *Bulletin of the National University of Civil Protection of Ukraine. Series "Public Administration"*, 2(15): 251–260 [in Ukr.].
- On Higher Education, 2014 – On Higher Education: Law of Ukraine of July 1, 2014 No. 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukr.].
- Saux, P. (2012). *Modern education: An unvarnished portrait*. Zhytomyr: Zhytomyr State University Publishing House. 382 p. URL: <https://core.ac.uk/download/12086908.pdf> [in Ukr.].
- Sysoieva, S., & Sokolova, I. (2016). *Theory and practice of higher education: textbook*. Kyiv-Mariupol. 338 p. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/711948/1/Sysoieva_Sokolova_2016_pos..pdf [in Ukr.].
- Stoyka, O. (2017). Higher education in the USA and Ukraine: Differences and similarities. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Pedagogy. Social Work*, 1: 280–283 [in Ukr.].
- Khovrych, M. (2024). Formation of professional competencies of future technology teachers in the study of electrical engineering disciplines. *Bulletin of Chernihiv Collegium named after T.H. Shevchenko*, 185–186(29–30): 64–68 [in Ukr.].
- Khomyshyn, I. (2017). Education and labor market: Mutual influence and intersection of interests. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series "Law"*, 46(2): 47–50 [in Ukr.].
- Khoruzha, L., Bratko, M. (2018). Model of pedagogical education of a modern university. *Continuing Professional Education: Theory and Practice*, 3–4: 7–13 [in Ukr.].
- Agency for quality assurance and accreditation Austria. (2008). *Quality Audit in the European Higher Education Area. A comparison of approaches*. Facultas: Vienna.
- Altbach, Salmi, 2011 – Altbach, P., Salmi, J. (2011). *The road to academic excellence: The making of world-class research universities*. (Directions in Development). World Bank Publications. 394 p. Doi: <https://doi.org/10.1596/978-0-8213-8805-1>
- Austria. National reforms in higher education (2025). European Commission website. URL: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/eurypedia/austria/national-reforms-higher-education>.
- Bardadym, 2024 – Bardadym, O. (2024). Types of information systems for managing an educational institution. Digital innovations and social transformations in education and the professional environment: materials of the scientific and practical conference of students and postgraduates (November 28, 2024) PP. 5–9. Doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14840251>
- Baumann, Krücken, 2019 – Baumann, J., Krücken, G. (2019). Debated legitimacy: Accreditation in German higher education. *Higher Education Policy*, 32: 29–48.
- Brittingham, B. (2009). Accreditation in the United States: How did we get to where we are? *New Directions for Higher Education*, 2009(145): 7–27. Doi: <https://doi.org/10.1002/he.331>
- Distance learning has been part, 2020 – Distance learning has been part of american culture for 100 years. Why can't we get it right? Medium. URL: <https://gen.medium.com/distance-learning-has-been-part-of-american-culture-for-almost-100-years-e3c001a05858>.
- Friedrich, 2020 – Friedrich, J.-D. (2020). CHECK – Digitalisierung an deutschen Hochschulen im Sommersemester. Gütersloh, CHE. 19 S.
- Graham et al., 2005 – Graham, J.-B., Skaggs, B., & Stevens, K. (2005). Digitizing a gap: A state-wide institutional repository project. *Reference Services Review*, 33: 337–345. Doi: <https://doi.org/10.1108/00907320510611366>
- Guidelines for ENQA agency, 2021 – Guidelines for ENQA agency reviews (2021). In G. Dakovic and M. Kelo (Eds.). Brussels, Belgium. 40 p. URL: <https://www.enqa.eu/wp-content/uploads/ENQA-Guidelines-2021.pdf#page=5.08>
- Higher education accreditation, 2013. – Higher Education Accreditation (2013). New America. URL: <https://www.newamerica.org/post-secondary-national-policy-institute/our-blog/higher-education-accreditation/>
- Huliatusina et al., 2021 – Huliatusina, Y., Suhardan, D., Rasyid, S., & Sabban, I. (2021). Evaluation of the Quality of Education Services. *Proceedings of the International Conference on Education*, 526: 320–326. Doi: <https://doi.org/10.2991/assehr.k.210212.071>
- Indahsari, Raharja, 2020 – Indahsari, C., Raharja, S. (2020). New Public Management (NPM) as an Effort in Governance. *Jurnal Manajemen Pelayanan Publik*, 3: 73. Doi: <https://doi.org/10.24198/jmpp.v3i2.25342>
- Neumeyer, 2025 – Neumeyer, S. (2025). When the first degree isn't enough – rational choice and social inequality in graduate enrollment in Germany. *Higher Education*, 1: 1–21. Doi: <https://doi.org/10.1007/s10734-025-01426-y>
- Pukhovska, 2018 – Pukhovska, L. (2018). Theoretical Foundation of Vocational Education and Training in EU Countries. *Education: Modern Discourses*, 1: 63–69. Doi: <https://doi.org/10.32405/2617-3107-2018-1-7>.
- Rhoades, Sporn, 2002 – Rhoades, G., Sporn, B. (2002). Quality Assurance in Europe and the U.S.: Professional and Political Economic Framing of Higher Education Policy. *Higher Education*, 43(3): 355–390. URL: <http://www.jstor.org/stable/3447522>
- Stoops, Parsons, 2024 – Stoops, J.A., Parsons, M.D. (2024). Accreditation in the United States: school, higher education. Education. URL: <https://education.stateuniversity.com/pages/1731/Accreditation-in-United-States.html>.
- The State of Education in 2025: The Future is in Trouble (2025) URL: <https://cdn.prod.website-files.com/621f88db25fbf24758792dd8/6825d56c054>

e21c81c4098f0_URC2025%20-
%20Concept%20Note%20FIN.pdf

Wadsack, Kasparovsky, 2004 – Wadsack, I., Kasparovsky, H. (2004). Higher education in Austria. 2nd edition. Vienna: Federal Ministry of Education, Science and Culture. 65 p. URL: <https://www.eui.eu/Documents/MWP/AcademicCareer/Countries/Austria/AustriaHigherEducation.pdf>

Williams, 2015 – Williams, J. (2015). Quality Assurance in Higher Education. The Palgrave International Handbook of Higher Education Policy and Governance. In Huisman, J., de Boer, H., Dill, D.D., Souto-Otero V. (Eds.). Springer Nature. PP. 506–525. Doi: https://doi.org/10.1007/978-1-137-45617-5_27

DESYATOV Tymofiy

Doctor Science of Pedagogy, Professor,
Professor at the Department of Educational, Art Management and Social Work,
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy

BARDADYM Oleh

Lecturer at Department of Educational, Art Management and Social Work,
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy

PRACTICE OF ENSURING THE QUALITY OF HIGHER EDUCATION IN FOREIGN COUNTRIES AND IN UKRAINE: A COMPARATIVE ANALYSIS

Summary. *Intriduction.* The article examines the progressive experiences of developing national policies for educational services and ensuring quality in higher education in leading international education markets, specifically, USA, Germany and. Austria. It traces the implementation of quality assurance policies and strategic management in higher education in these countries. The study emphasizes the integration of theoretical knowledge and practical skills, as well as methods for monitoring student achievements. A comparative analysis highlights the importance and necessity of applying positive international experiences within the Ukrainian educational system. The article identifies promising directions for further educational research and training programs in Ukrainian higher education institutions.

Purpose of the Article. The purpose of the article is to comprehensively analyze the best practices in forming national policies for exporting educational services and developing international higher education in leading countries. This analysis aims to provide insights that can help Ukraine enhance its competitiveness in the global education market and improve the quality of its human capital.

Research Methods. The study employs several research methods: analysis of State Innovation Policies; examining policies related to educational innovations; comparing domestic and foreign research on educational innovations; studying innovative practices in Ukrainian universities using abstraction and concretization.

Results The article demonstrates the significance of innovative educational activities in higher education institutions as a factor in providing high-quality educational

services. It proposes a chronological sequence of stages in the innovation process.

Originality. The article reveals the influence of internationalization on bringing innovative educational activities of domestic universities to the international level. It studies and generalizes the experience of innovative educational activities at the Kyiv National University of Technology and Design in providing educational services to Chinese students at the Kyiv Institute of the Qilu University of Technology.

Conclusions and Suggestions. The article concludes that higher education institutions in Ukraine should optimize innovative educational activities by considering the latest academic achievements and trends in the context of integration. It suggests that foreign experience in ensuring the quality of education and strategic management differs in approaches and models but shares a common goal of quality improvement. The comparative analysis shows common features between the higher education systems of Europe, the USA, and Ukraine, indicating a high rate of integration of the national higher education system into the global context.

Keywords: quality of education, higher education, macro- and micro-management, strategic management, accreditation, certification, quality management, restructuring, standardisation, globalisation, mobility, European Council, autonomy.

Одержано редакцією 28.05.2025
Прийнято до публікації 10.06.2025